

Διευθυντής Βιβλιοθήκης Πανεπιστημίου Ιωαννίνων  
Πρόεδρος του Γενικού Συμβουλίου Βιβλιοθηκών, Γενικών Αρχείων  
και Εκπαιδευτικής Ραδιοτηλεόρασης  
τ. Γεν. Διευθυντής της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος

«

»

### **Προσφωνήσεις**

Αξιότιμη Κυρία Υπουργέ,  
Αξιότιμε κ. Πρέσβη  
Αξιότιμε κ. ....  
Κυρίες και Κύριοι,  
Αγαπητοί Συνάδελφοι

**Αισθάνομαι** ιδιαίτερη **χαρά** να μιλώ ενώπιόν Σας  
σε αυτό το αξιόλογο Συνέδριο  
**που ήδη καθιερώθηκε ως θεσμός** στη χώρα μας.

**Ευχαριστώ** θερμά τους Διοργανωτές  
για την **τιμητική** πρόσκληση,  
**την οποία** αποδέχθηκα **με ευχαρίστηση,**  
**καθώς**  
**το θέμα** του Συνεδρίου **αφορά** τις **πραγματικότητες**  
που αντιμετωπίζουμε **στις Βιβλιοθήκες μας.**

Το **γεγονός** ότι  
η ομιλία μου γίνεται  
με την **έναρξη** του Συνεδρίου,

μου επιτρέπει να αναφερθώ σε ζητήματα που θα **εμπλουτιστούν** από αυτές που θα ακολουθήσουν, και, βέβαια, **και από τους ξένους ομιλητές μας**, καθώς οι παρουσιάσεις **πρακτικών και εμπειριών** από **Βιβλιοθήκες** και από **Εθνικά Συστήματα Βιβλιοθηκών** άλλων χωρών θα μας επιτρέψουν **μιαν εποικοδομητική ανταλλαγή ιδεών** για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που δημιουργεί η οικονομική κρίση **και στις Βιβλιοθήκες της πατρίδας μας**.

### **Κυρίες και Κύριοι,**

Στην **κοινωνία της πληροφορίας** που ζούμε, **η γνώση** αποτελεί σπουδαίο παράγοντα όχι μόνο για καλύτερη εκπαίδευση και μόρφωση, όχι μόνο για τη δια-βίου μάθηση και την έρευνα αλλά και για τη βελτίωση της **ανταγωνιστικότητας** της οικονομίας μας **και** την **αύξηση της απασχόλησης**.

### **Οι Βιβλιοθήκες**

αποτελούν **ουσιαστικό στοιχείο**

της εκπαιδευτικής, της πληροφοριακής και της πολιτιστικής υποδομής της κοινωνίας.

**και** εξακολουθούν,

-παρά την επίθεση που δέχονται

για ψηφιακή υποκατάσταση του πολυσχιδούς ρόλου τους- να παραμένουν, εν τέλει,

**αναντικατάστατες**

στη συγκέντρωση, στη διατήρηση και στη διάθεση προς χρήση έντυπων, οπτικοακουστικών και ψηφιακών τεκμηρίων για τη **στήριξη της γνώσης και της μάθησης**.

Και, βεβαίως,

**εξακολουθούν να λειτουργούν**

ως **φορείς πληροφόρησης και στήριξης** των πολιτών **στην ένταξή τους** στην κοινωνία της πληροφορίας

και

**στη συμμετοχή τους** στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση **συμβάλλοντας αποτελεσματικά**

στην **ενδυνάμωση** της **κοινωνίας των πολιτών**,  
στην **ενδυνάμωση** της **δημοκρατίας**.



1. :
2. ,
3. .
4. & .

6/10/2011

7

2

## **PPT2**

Στο Πρώτο Μέρος της **ομιλίας μου αφού** αναφερθώ σε σχετικούς κοινωνιολογικούς όρους θα επικεντρωθώ **στο ρόλο** και στις δραστηριότητες που μπορούν να αναλάβουν οι Βιβλιοθήκες, και να συμβάλουν **ουσιαστικά** στην **αύξηση του κοινωνικού κεφαλαίου** και της  **συνοχής της κοινωνίας, δύο βασικών παραγόντων για την ομαλή λειτουργία της.**

### **Στο Δεύτερο Μέρος**

θα παρουσιάσω

τα **αποτελέσματα** και τα **συμπεράσματα**

**έρευνας** που διενήργησε το Γενικό Συμβούλιο Βιβλιοθηκών, ΓΑΚ και Εκπαιδευτικής Ραδιοτηλεόρασης που έχω την τιμή να Προεδρεύω στις **Δημόσιες Βιβλιοθήκες** δηλαδή τις Βιβλιοθήκες που εποπτεύονται από το Υπουργείο Παιδείας Δια-Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων για να διερευνήσει

τις δραστηριότητές τους σε αυτούς τους ρόλους.

Είναι προφανές ότι πολλά από όσα θα αναφέρω αφορούν όλες τις Βιβλιοθήκες Κοινού της χώρας μας ανεξάρτητα από την Νομική τους μορφή.

Με βάση **την ελληνική και τη διεθνή εμπειρία**

**αφενός, θα προχωρήσω σε προτάσεις**  
και,  
**αφετέρου, θα εισηγηθώ ενέργειες**  
**της Πολιτείας και των Βιβλιοθηκών**  
**για αποτελεσματικότερη εκτέλεση**  
αυτών των ρόλων.

**Με τη συζήτηση, που θα ακολουθήσει,**  
**θα μπορέσουμε, -το πιστεύω-**  
**να εμπλουτίσουμε τις προτάσεις αυτές.**

## **ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ** **Κοινωνική Συνοχή & Κοινωνικός Αποκλεισμός**

Η **παγκόσμια** οικονομική κρίση  
που επηρεάζει πολλές χώρες και με **ιδιαίτερη ένταση** τη χώρα μας  
έχει **πολύπλευρες επιπτώσεις,**  
οικονομικές, πολιτισμικές και κοινωνικές :

---Η **ανεργία** ωθεί πολλά άτομα στο περιθώριο.  
---**Μειονοτικές ομάδες** αντιμετωπίζονται  
με προκατάληψη και με φοβία.  
---Τα **φαινόμενα παραβατικών συμπεριφορών** πολλαπλασιάζονται,

καθώς  
**η διαβίωση υπό συνθήκες ανέχειας**  
**οδηγεί** ομάδες του πληθυσμού  
σε **κοινωνικό αποκλεισμό.**



\_\_\_\_\_ E E  
(1991)

6/10/2011

7

3

### **PPT3 (Κοινωνικός αποκλεισμός)**

Το Παρατηρητήριο  
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής  
«για τις **εθνικές πολιτικές**

καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού<sup>1</sup>»

**όρισε** τον κοινωνικό αποκλεισμό

**κυρίως** σε σχέση

με τους **περιορισμούς** που αντιμετωπίζουν διάφορες κοινωνικές ομάδες στη **χρήση** των δημόσιων και κοινωνικών αγαθών όπως η **εκπαίδευση** και το σύστημα υγείας, των οποίων η απουσία μπορεί να οδηγήσει σε περιθωριοποίηση ή σε φτώχεια.

και

**διατύπωσε την άποψη** ότι

**“ο κοινωνικός αποκλεισμός  
μπορεί να αναλυθεί με τους όρους  
της άρνησης ή της μη-ικανοποίησης  
κοινωνικών δικαιωμάτων”.**

Επίσης σύμφωνα με το **Πράσινο βιβλίο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Κοινωνική Πολιτική** ο Κοινωνικός αποκλεισμός δεν αναφέρεται **μόνο** στο ανελλιπές εισόδημα και **ξεπερνά** το ζήτημα της συμμετοχής ή μη στην αγορά εργασίας. Ο Κοινωνικός αποκλεισμός γίνεται **αισθητός** σε ένα σύνολο τομέων/χώρων, όπως η **εκπαίδευση**, η **υγεία**, η **κατοικία** και άλλες υπηρεσίες. Αφορά άτομα και κοινωνικές ομάδες που υπέστησαν διακρίσεις, διαχωρισμούς και την αποδυνάμωση των κοινωνικών σχέσεων.

(Πράσινο βιβλίο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Κοινωνική Πολιτική, 1993)

**Επομένως** ο κοινωνικός αποκλεισμός χτυπά

όχι μόνο άτομα

που βιώνουν τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης,

αλλά και κοινωνικές ομάδες

που **γίνονται** αντικείμενο διακρίσεων και διαχωρισμών,

**με αποτέλεσμα**

την **αποδυνάμωση**, την **εξασθένιση** των κοινωνικών σχέσεων,

και τον **κίνδυνο** μιας **διαχωρισμένης** και **διασπασμένης κοινωνίας**.

**Υπό αυτές τις καταστάσεις και συνθήκες,**

**η συνοχή της κοινωνίας,**

δηλαδή **ο σύνδεσμος** που επιτρέπει στους πολίτες

να αισθάνονται **ότι συναποτελούν**

**μία ενιαία πολιτική και κοινωνική οντότητα,**

από την οποία ο καθένας **αντλεί** την ταυτότητά του,

**δοκιμάζεται**

**και**

**ο κίνδυνος για κοινωνικές συγκρούσεις** που απειλούν

την **κοινή συμβίωση**

**και**

---

<sup>1</sup> Παρατηρητήριο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις εθνικές πολιτικές καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού (1991)

την **ισχύ των θεσμών και των νόμων είναι ορατός.**

Κατά καιρούς έχουν προταθεί πολλοί ορισμοί για την κοινωνική συνοχή.

Τα χαρακτηριστικά που περιλαμβάνονται σε κάθε ορισμό της - είναι ότι:

Judith Maxwell (1996: 13)  
6/10/2011 7 4 Ppt4

Η Κοινωνική Συνοχή **περιλαμβάνει:**

τη δύναμη των κοινωνικών σχέσεων ,  
το χτίσιμο κοινών αξιών και κοινωνιών ανοχής  
τη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων σε πλούτο και εισόδημα  
την αίσθηση του ανήκειν στην ίδια κοινότητα  
την εμπιστοσύνη των πολιτών στους θεσμούς  
και την αίσθηση ότι έχουν κοινή μοίρα και ότι πρέπει αντιμετωπίζουν τις  
προκλήσεις, κάθε μορφής, από κοινού<sup>1</sup>.

Judith Maxwell (1996: 13),

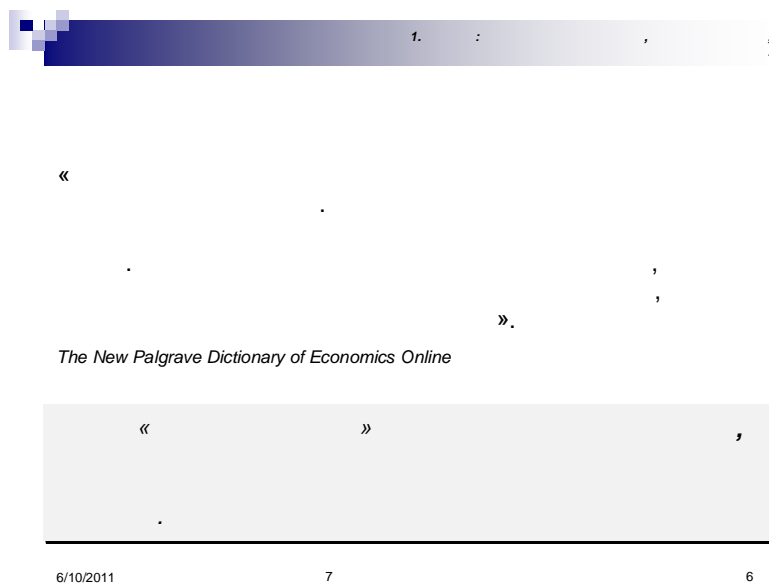
6/10/2011 7 5

Ppt5

### **Η Κοινωνική Συνοχή έχει θετική επίδραση:**

- στην κυβερνητική αποτελεσματικότητα,
  - στην ανάπτυξη της κοινωνίας,
  - στην οικονομική ευημερία,
  - στην εμπέδωση της δημοκρατίας,
  - στην υγεία,
  - την καταπολέμηση της χρήσης των ναρκωτικών,
  - την μείωση της εγκληματικότητας
- και σε πολλά άλλα.

### **Εξάλλου, η Κοινωνική Συνοχή σχετίζεται άμεσα με το Κοινωνικό Κεφάλαιο:**



### **PPT6**

Ο όρος **«κοινωνικό κεφάλαιο»** αναφέρεται στα ιδρύματα, τις σχέσεις και τους κανόνες που διαμορφώνουν την **ποιότητα** και την **ποσότητα** των **κοινωνικών αλληλεπιδράσεων** μιας κοινωνίας.

Σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα<sup>2</sup>.

2

<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/EXTSOCIALDEVELOPMENT/EXTTSOCIALCAPI>

Για την ανάπτυξη

**και της κοινωνικής συνοχής**

**και του κοινωνικού κεφαλαίου**

έχουμε ανάγκη

από **δημόσιες πολιτικές** και **κοινωνικά προγράμματα,**

**που θα εξασφαλίζουν**

τη δίκαιη κατανομή των πόρων και των δυνατοτήτων

**και**

τη στήριξη από Φορείς και Ιδρύματα,

**ΠΟΥ:**

**---θα στηρίζουν** την ισότητα στην κοινωνία

**και**

**---θα εμπνέουν** εμπιστοσύνη στους πολίτες.



✓

✓

6/10/2011

7

7

Ppt7

(Από Ιδρύματα)

**που,**

με την «ελεύθερη» και «ανοιχτή» τους προσέγγιση,

**μπορούν**

**να γεφυρώνουν τα χάσματα**

μεταξύ **εθνοτικών** και **κοινωνικών ομάδων**

μιας **πολυπολιτισμικής κοινωνίας**

**και**

**να λειτουργούν**

ως χώροι

**δυνατής, ουσιαστικής,**

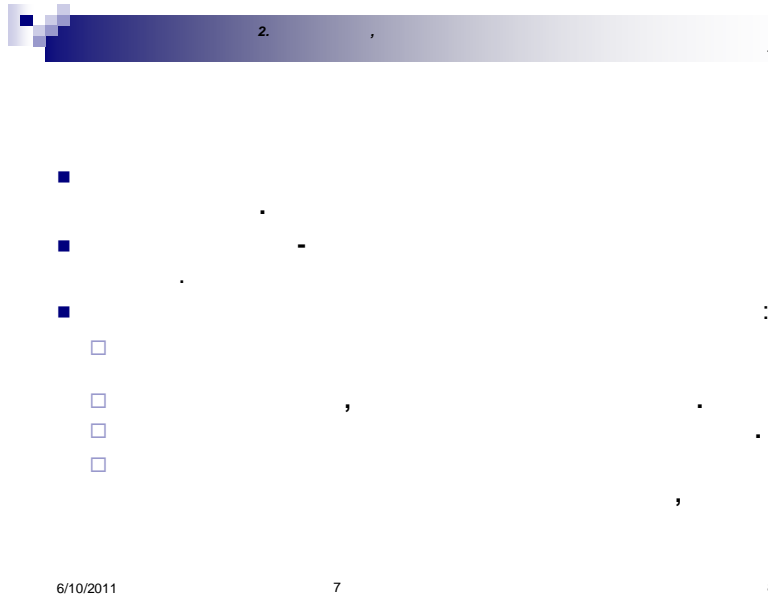
**θετικής κοινωνικής αλληλεπίδρασης,**

(ως χώροι)



**γενικευμένης εμπιστοσύνης  
κι ανάπτυξης κοινωνικού κεφαλαίου<sup>3</sup>.**

**Οι Βιβλιοθήκες κατατάσσονται  
σε αυτούς τους Φορείς,  
καθώς<sup>4</sup>:**



**PPT8**

- ✓ Προσφέρουν **τις υπηρεσίες τους** προς όλους χωρίς αποκλεισμούς.
- ✓ Είναι **φορείς στήριξης** της κοινωνίας των πολιτών,

καθώς μπορούν **να εξασφαλίζουν**  
ώστε όλοι οι πολίτες,  
-ιδιαίτερα **των μη-προνομιούχων ομάδων-**,

---

3 Audunson, R., Vårheim, A., Aabø, S. & Holm, E. D. (2007). "Public libraries, social capital and low intensive meeting places". Information Research, 12(4) paper colis20. [Available at <http://InformationR.net/ir/12-4/colis/colis20.html>]

4 The Public Library and Social Capital: Examining the Role of Public Libraries in Building Social Cohesion

(<http://publish.uwo.ca/~mgriff23/Public%20Libraries%20and%20Social%20Capital/Overview.html>)

Επισκ. 11/9/2011

Public libraries as developers of social capital

(<http://www.thefreelibrary.com/Public+libraries+as+developers+of+social+capital.-a0130568227>)

**να έχουν πρόσβαση**  
στις βασικές πληροφορικές πηγές  
και **τα μέσα** που τους επιτρέπουν  
**να ενσωματώνονται στη σύγχρονη κοινωνία.**

- ✓ Συγκαταλέγονται στα **ελάχιστα δημόσια ιδρύματα ανοιχτά στα παιδιά, τους έφηβους και τους νέους** προσφέροντάς τους **κοινωνικές και εκπαιδευτικές** δυνατότητες σε ένα χώρο που δεν είναι ούτε σχολείο ούτε σπίτι.
- ✓ Προσφέρουν **πρόσβαση σε γνώσεις και πληροφόρηση** που επιτρέπει στους πολίτες, **ανεξαρτήτως** κοινωνικής θέσης και οικονομικών δυνατοτήτων **να διαμορφώνουν** με αντικειμενικότητα τις απόψεις τους και **να συμμετέχουν** στην πολιτική και κοινωνική ζωή.

**Εξάλλου,**

επιτρέψτε μου, να προσθέσω εδώ  
-και να σχολιάσω σύντομα-  
ότι

ένας σημαντικός **κοινωνικός ρόλος**  
που θα μπορούσε να αναληφθεί  
από τις Βιβλιοθήκες **είναι**  
**στην υλοποίηση πολιτικών**  
που αποβλέπουν  
**στη βελτίωση**

του επιπέδου των γνώσεων

**και**

των δεξιοτήτων του πληθυσμού

**μέσω της Δια-Βίου Μάθησης.**



- 
- 
-

Για να μπορέσουν, όλοι οι πολίτες,  
-ανεξάρτητα **από τον τόπο διαμονής** και **την κοινωνική τους θέση**-,  
**να ενταχθούν**  
**στο νέο μαθησιακό και τεχνολογικό περιβάλλον**  
**και,**  
μέσω αυτού,  
**να συμμετάσχουν σε Προγράμματα Δια-Βίου Μάθησης,**  
**συνεχιζόμενης εκπαίδευσης**  
**και απόκτησης νέων δεξιοτήτων,**  
πρέπει να λειτουργούν  
σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο  
**Φορείς υποβοήθησής τους,**  
οι οποίοι θα προσφέρουν  
**ένα βασικό συστατικό της δια-βίου μάθησης:**  
**αυτό της διάθεσης τεκμηρίων και πληροφόρησης**  
**που αναβαθμίζει τις γνώσεις τους**  
και -μέσω αυτών- τις δεξιότητές τους.

Οι Βιβλιοθήκες **μπορούν** με σιγουριά να αναλάβουν  
την **πληροφοριακή υποστήριξη**  
Προγραμμάτων Δια-Βίου Μάθησης,  
συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης και Κατάρτισης.

**Πέραν όλων αυτών των υπηρεσιών,**  
οι Βιβλιοθήκες, επίσης, μπορούν  
να βοηθήσουν σημαντικά  
**στη συμμετοχή των πολιτών στη δημοκρατική διαδικασία καθώς**  
**με τη πρόσβαση στο διαδίκτυο** που προσφέρουν και την ανάπτυξη των  
**δεξιοτήτων**  
**στον εντοπισμό και τη χρήση των πληροφοριακών πηγών που**  
**εξασφαλίζουν**  
**δίνουν στους πολίτες τη δυνατότητα**  
**άμεσης πρόσβασης, πληροφόρησης και επικοινωνίας**  
**με** τις Υπηρεσίες  
των Τοπικών Αυτοδιοικήσεων και του Κράτους,  
**προσφέροντάς τους,** με αυτόν τον τρόπο,  
περισσότερες δυνατότητες συμμετοχής  
στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων,

**Αναπτύσσοντας** αυτά τα χαρακτηριστικά και **ανοίγοντας** τους χώρους  
της σε συναντήσεις κοινωνικών ομάδων, και τις σχετικές δράσεις τους οι  
Βιβλιοθήκες μπορούν να λειτουργούν ως φορείς στήριξης της συνοχής  
της κοινωνίας μας.

Από όλα όσα ανέφερα ήδη συνάγεται ότι η **σημασία** των Δημοσιών  
Βιβλιοθηκών  
θα πρέπει να ιδωθεί και να υπολογιστεί

**όχι μόνο**

ως προς τη λειτουργία και την επάρκεια των συλλογών τους

**αλλά και**

του πολιτιστικού, εκπαιδευτικού και κοινωνικού ρόλου

που μπορούν **και πρέπει** να διαδραματίζουν.

Η **σημασία** της Βιβλιοθήκης στην **ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής** μπορεί να **τεκμηριωθεί** με διάφορα επιχειρήματα,

**αλλά**

ο **βαθμός συμβολής** μιας συγκεκριμένης Βιβλιοθήκης **είναι δύσκολο να μετρηθεί ποσοτικά.**

Παρά ταύτα η συζήτηση αλλά και η καθιέρωση τόσο **ποσοτικών** όσο και **ποιοτικών** δεικτών αποτίμησης των Δημοσίων Βιβλιοθηκών είναι στην ημερήσια διάταξη των συζητήσεων για την καθιέρωση Δεικτών Αποτίμησης των Δημοσίων Βιβλιοθηκών επί αυτού του θέματος.

Ήδη το Γενικό Συμβούλιο Βιβλιοθηκών ετοιμάζει τις προτάσεις του που θα θέσει σε δημόσιο διάλογο για την καθιέρωση **ποσοτικών** αλλά και **ποιοτικών** δεικτών για την αποτίμηση των Δημοσίων Βιβλιοθηκών της χώρας μας.

Η **καθιέρωση** επίσης ενός **αντικειμενικού** και **αξιόπιστου** συστήματος συγκέντρωσης Στατιστικών στοιχείων βάσει των οποίων θα δημιουργούνται οι σχετικοί Δείκτες Αποτίμησης είναι στις προτεραιότητές μας.

Για την υλοποίηση των ανωτέρω προσβλέπουμε τη συνεργασία τόσο των Βιβλιοθηκών όσο και των Φορέων που συγκεντρώνουν είτε σε σταθερή βάση είτε περιστασιακά στατιστικά για τις Βιβλιοθήκες μας όπως την Εθνική Στατιστική Αρχή και την Μονάδα Ολικής Ποιότητας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.

## **ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ**

### **Η κατάσταση στην Ελλάδα**

Για τη διερεύνηση των **δράσεων** που **πραγματοποιούν οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες** της χώρας μας μέσω των οποίων είτε άμεσα είτε έμμεσα συμβάλουν στην

στην ενίσχυση της **Κοινωνικής Συνοχής**

πραγματοποιήσαμε

σχετική έρευνα στις Δημόσιες Βιβλιοθήκες.

- :
- :
- 
- 
- 

2010

Σε σχετικό δομημένο ερωτηματολόγιο απάντησαν οι 45 από τις 46 Δημόσιες Βιβλιοθήκες για τις δράσεις τους το 2010.

Από την ανάλυση των απαντήσεων προέκυψε ότι:

Στο **σύνολό τους** οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες προσφέρουν δωρεά πρόσβαση στο Διαδίκτυο.

Είναι ανοικτές σε συναντήσεις ομάδων με ιδιαίτερα ενδιαφέροντα όπως:

Προστασία του περιβάλλοντος, Πολιτιστικοί Σύλλογοι, Σύλλογοι Φίλων του Βιβλίου και της Ανάγνωσης, εθελοντικές ομάδες κ.α.

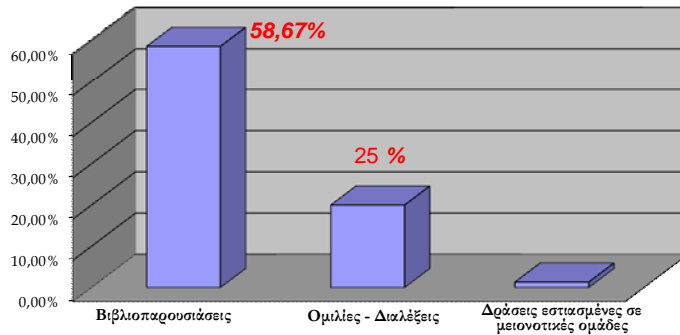
Τα αποτελέσματα

για τις **Πολιτιστικές και Κοινωνικές Δραστηριότητες**

των Δημοσίων Βιβλιοθηκών

παρουσιάζονται σχεδιαγραμματικά ως εξής :

(58,67% )



6/10/2011

7

11

Στην **πλειονότητα** τους υλοποίησαν δράσεις που αφορούσαν κυρίως:  
 Την πραγματοποίηση διαλέξεων  
 Βιβλιοπαρουσιάσεις  
 Επετειακές και Πολιτιστικές εκδηλώσεις

Το ποσοστό των Βιβλιοθηκών που πραγματοποίησαν **δράσεις εστιασμένες σε μειονοτικές ομάδες** παρουσιάζεται **εξαιρετικά χαμηλό καταδεικνύοντας την ανάγκη ενίσχυσης των προσπαθειών στον τομέα αυτό.**

Όσον αφορά στο ποσοστό των Βιβλιοθηκών που εξυπηρετούν **χρήστες που ανήκουν σε μειονοτικές ομάδες** το **34,67%** απάντησε καταφατικά.

Τέλος, ενδιαφέρον παρουσιάζει **η συνεξέταση του παραπάνω στοιχείου με τη γλώσσα του έντυπου υλικού των Βιβλιοθηκών.**

**Έτσι,**  
 από τις Βιβλιοθήκες που ανταποκρίθηκαν στο ερωτηματολόγιο **οι περισσότερες έχουν -εκτός από τα ελληνόγλωσσα - και βιβλία στις πιο διαδεδομένες ευρωπαϊκές γλώσσες (Αγγλική, Γαλλική, Γερμανική και Ιταλική).**

**Αρκετές, δηλώνουν**  
ότι οι **συλλογές** τους περιλαμβάνουν  
**βιβλία και σε άλλες γλώσσες**  
(**τουρκική και αλβανική**).

Εντούτοις, το ποσοστό αυτών των βιβλίων  
είναι **πολύ χαμηλό**,  
και δεν υπερβαίνει, με λίγες εξαιρέσεις, **το 2-3%**.

## **Συμπεράσματα**

**Παρατηρείται λοιπόν**  
**ότι**

στους χώρους όλων των Δημοσίων Βιβλιοθηκών της χώρας μας  
πραγματοποιούνται **-σε περιορισμένο όμως βαθμό-**  
**κάποιες κοινωνικές επαφές,**  
όπου μέλη των κοινοτήτων  
διαφόρων ηλικιών,  
εθνικότητας και οικονομικών δυνατοτήτων  
**συναντιούνται και αλληλοεπιδρούν,**  
και,  
με τον τρόπο αυτό,  
δημιουργούν ένα σχετικό **παραγωγικό κοινωνικό περιβάλλον.**

**Υπάρχουν επίσης Βιβλιοθήκες**

που συμβάλουν  
**στην τοπική οικονομική ανάπτυξη,**  
----είτε **προσφέροντας πληροφοριακή στήριξη**  
**σε τοπικές επιχειρήσεις**  
----είτε, **προβάλλοντας τον τουρισμό και τα φυσικά χαρακτηριστικά**  
της περιοχής τους.

Όμως, το γενικό συμπέρασμα είναι ότι οι **Βιβλιοθήκες**  
που, δυναμικά, με τη λειτουργία και τις δράσεις τους,  
**εξασφάλισαν την εμπιστοσύνη των πολιτών**  
**και**  
«άνοιξαν» τις προοπτικές συνεργασίας  
διαφόρων κοινωνικών ομάδων, προνομιούχων και μη,  
είναι **ολιγάριθμες.**

Στη **πλειονότητά τους**

οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες της χώρας μας  
**στηρίζουν, κυρίως,** την τοπική ταυτότητα,  
με την **ανάπτυξη συλλογών και αρχείων,**  
που αφορούν την **τοπική ιστορία και τον πολιτισμό.**

Είναι προφανές ότι μια Δημόσια Βιβλιοθήκη ικανοποιεί τους **κοινωνικούς ρόλους της**

**και**

**όταν** έχει προγραμματίσει

**και** εντάξει αυτούς τους ρόλους

**στην αποστολή της,**

**αλλά και**

**όταν** έχει εξασφαλίσει τους πόρους

**και τα μέσα, για να διεκπεραιώσει** αυτούς τους ρόλους

Πρέπει να **ομολογήσουμε** ότι υπάρχουν μεγάλες **υστερήσεις** σε πολλές λειτουργικές προϋποθέσεις (προσωπικό, συλλογές, οικονομικούς πόρους,

υλικοτεχνικές κ. ά. υποδομές) που η οικονομική συγκυρία κάνει δυσκολότερη την αντιμετώπισή τους.

Μέσα σε αυτό το αρνητικό περιβάλλον το Συμβούλιό μας στο πλαίσιο του Συμβουλευτικού Ρόλου που έχει κάνει ότι είναι δυνατό ώστε η Εποπεύουσα Αρχή να ανταποκριθεί στις μεγάλες ανάγκες που υπάρχουν.

## **Προτάσεις**

### **Η κατανόηση**

ότι η Δημόσια Βιβλιοθήκη μπορεί

να **διαδραματίσει** σημαντικό ρόλο

στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής

οδήγησε τους διαμορφωτές πολιτικών για τις Βιβλιοθήκες

σε πολλές χώρες<sup>5 6 7</sup> ,

αλλά και τις ίδιες τις Βιβλιοθήκες,

να δώσουν έμφαση σε ανάλογες δραστηριότητες.

### **Αυτό πρέπει να κάνουμε και στη χώρα μας.**

---

5 Griffis, M. R. & Johnson, C. A. (2010). Public libraries and the creation of social capital in urban and rural communities. American Library Association Annual Conference: Library Research Roundtable Four-Star Research Series, 24-29 Jun, Washington, DC, USA.


<sup>6</sup> Για παράδειγμα η μελέτη «The Public Library and Social Capital: Examining the Role of Public Libraries in Building Social Cohesion» επικεντρώθηκε στα θέματα αυτά για τις Δημόσιες Βιβλιοθήκες του Καναδά. Αντίστοιχη μελέτη πραγματοποιήθηκε στις ΗΠΑ με σκοπό να διερευνήσει την σχέση ανάμεσα στη χρήση των Βιβλιοθηκών και την ανάπτυξη του Κοινωνικού Κεφαλαίου και ιδιαίτερα τη διερεύνηση συγκεκριμένων πρακτικών με τους οποίους οι σύγχρονες Βιβλιοθήκες δημιουργούν κοινωνική συνοχή στις κοινότητες που υποστηρίζουν

7 Johnson, Kate & Matthew Griffis. (2010). Social Capital and Community Building in Rural Ontario Libraries. ([http://www.cais-acsi.ca/proceedings/2010/CAIS074\\_JohnsonGriffis\\_Final.pdf](http://www.cais-acsi.ca/proceedings/2010/CAIS074_JohnsonGriffis_Final.pdf))



Στην κατεύθυνση αυτή εργάζεται και το Γενικό Συμβούλιο Βιβλιοθηκών τόσο με τις προτάσεις του για την **ένταξη** των Δημοσίων Βιβλιοθηκών στους φορείς **στήριξης** της Δια-Βίου Μάθησης και την **ενίσχυση** της πληροφοριακής υποδομής τους.

Για να μπορέσουν οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες να ανταποκριθούν στους νέους αλλά και τους παραδοσιακούς τους ρόλους πρέπει να διαθέτουν τις ανάλογες προϋποθέσεις:



4. 8

- 
- 
- 
- 
- 
- 

6/10/2011 7 15

Για την αντιμετώπιση των ελλείψεων που υπάρχουν σε πολλές Βιβλιοθήκες εργάζεται μέσα στις αρμοδιότητες που έχει, το Γενικό Συμβούλιο Βιβλιοθηκών.

**Για παράδειγμα οι ελλείψεις προσωπικού** που υπάρχουν σε όλες σχεδόν τις Δημόσιες Βιβλιοθήκες, θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν με **μετατάξεις προσωπικού**.

Η υλοποίηση **συγχρηματοδοτούμενων έργων** που θα αφορούν άμεσα η έμμεσα τις Βιβλιοθήκες θα μπορούσαν, έστω και πρόσκαιρα, να αντιμετωπίσουν την απουσία πόρων. Τα έργα του **ΕΣΠΑ** αποτελούν μεγάλη ευκαιρία για ανάπτυξη νέων υπηρεσιών και χρηματοδότηση της νέας Εθνικής Πολιτικής Βιβλιοθηκών.

Ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να δοθεί **στην Εθνική Βιβλιοθήκη**, που, επί του παρόντος, δεν έχει τις δυνατότητες για να ανταποκριθεί με συνέπεια και επάρκεια στην αποστολή της, καθώς διαθέτει περιορισμένο προσωπικό και πενιχρούς οικονομικούς πόρους. Η

ενίσχυση της θα πρέπει να επιταχυνθεί και λόγω της προοπτικής μεταστέγασης της στο Νέο Κτίριο που ανεγείρεται με την ευγενική χορηγία του Ιδρύματος Νιάρχου.

Δυστυχώς η οικονομική συγκυρία θέτει περιορισμούς – πολλές φορές ανυπέρβλητους- αλλά εκτιμώ ότι με ανάδειξη του σημαντικού ρόλου των Βιβλιοθηκών αλλά και την ίδια τη δράση τους θα έχουμε αποτελέσματα.

Για το λόγο αυτό παροτρύνουμε τις Βιβλιοθήκες να κινηθούν δυναμικά σε νέους κοινωνικούς και πολιτιστικούς ρόλους.

**Θεωρούμε** πολύ σημαντικό, με βάση και τη διεθνή εμπειρία - και υπάρχει αρκετή - η πολιτεία να **διαμορφώσει** και να **στηρίξει** στο πλαίσιο της εθνικής πολιτικής για τις Βιβλιοθήκες, - **που εξακολουθεί να είναι ζητούμενο**- δράσεις που είναι απαραίτητες για την ανάληψη από τις Δημόσιες Βιβλιοθήκες της χώρα μας νέων κοινωνικών ρόλων.



4. &

- :
- ( )
- .
- , , , .

Στο σημείο αυτό επιτρέψτε μου να καταθέσω εν συντομία τις προτάσεις του Γενικού Συμβουλίου Βιβλιοθηκών για τη διαμόρφωση Εθνικής Πολιτικής Βιβλιοθηκών κύρια σημεία της οποίας είναι:

## **1. Η δημιουργία Εθνικού Συστήματος Βιβλιοθηκών,**

το οποίο  
θα περιλαμβάνει με συνεκτικό τρόπο  
όλες τις μορφές Βιβλιοθηκών  
και θα καλύπτει χωροταξικά όλο τον πληθυσμό της χώρας μας.

## **2. Η μεταφορά ευθυνών και υποχρεώσεων**

στην Πολιτεία και στην Τοπική Αυτοδιοίκηση  
για την **ανάπτυξη** και τη **λειτουργία** των Βιβλιοθηκών

## **3. Η λειτουργία ειδικών υπηρεσιών**

για ειδικές ομάδες του πληθυσμού:  
εθνικές μειονότητες, άτομα με προβλήματα όρασης, με αναπηρίες κ.λπ.

## **4. Η οργανωτική και την οικονομική στήριξη του συστήματος από κρατικούς και από δημοτικούς πόρους**

## **5. Η συνεργασία των Βιβλιοθηκών**

**με Φορείς** που σχετίζονται με το Βιβλίο και την πληροφόρηση,  
καθώς και  
**τη συνεργασία** τους με άλλους φορείς  
όπως Σχολεία, Εκπαιδευτικά και Ερευνητικά Ιδρύματα, Ερευνητικά  
Κέντρα κ.α.

## **6. Η λειτουργία του Εθνικού Συστήματος Βιβλιοθηκών που:**

Θα εξασφαλίζει  
την **πρόσκτηση** και την **κατοχή** από τις Βιβλιοθήκες της χώρας,  
στο σύνολό τους,  
των **τεκμηρίων**  
που απαιτούνται  
για την **ικανοποίηση των πληροφοριακών αναγκών**  
του πληθυσμού, των ερευνητών και των επιχειρήσεων  
ή έχουν εθνικό ή τοπικό ενδιαφέρον και σημασία.

Θα εξασφαλίζει  
**πρόσβαση** στις εκδόσεις ή την πληροφόρηση,  
επί τόπου στις Βιβλιοθήκες ή από απόσταση,  
με τη χρήση δικτύων πληροφόρησης  
και τη λειτουργική διασύνδεσή τους

Θα εξασφαλίζει ακόμη **στους πολίτες**, μέσω των Βιβλιοθηκών,

**ένα περιβάλλον εύκολης και προσιτής πρόσβασης στην πληροφορία,**  
καθώς και  
**ένα περιβάλλον** πολιτιστικής εξέλιξης και στήριξης της κοινωνικής συνοχής

Θα λειτουργεί επίσης  
**Δίκτυα Βιβλιοθηκών** και **υπηρεσίες** που θα στηρίζονται σε αυτά.

**Εξάλλου υπάρχουν** και συνταγματικοί λόγοι

- όπως

το δικαίωμα

της ελευθερίας της έκφρασης και της πληροφόρησης των Ελλήνων πολιτών-<sup>8</sup>

που υπαγορεύουν τη **στήριξη των Βιβλιοθηκών** από την πολιτεία για την **ανάληψη** τέτοιων ρόλων.

Σε επιμέρους επίπεδο οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες καλούνται:



(1/2)

6/10/2011

7

13

**PPT**

---

8 1. Καθένας έχει δικαίωμα στην πληροφόρηση, όπως νόμος ορίζει. Περιορισμοί στο δικαίωμα αυτό είναι δυνατόν να επιβληθούν με νόμο μόνο εφόσον είναι απολύτως αναγκαίοι και δικαιολογούνται για λόγους εθνικής ασφάλειας, καταπολέμησης του εγκλήματος ή προστασίας δικαιωμάτων και συμφερόντων τρίτων.

2. Καθένας έχει δικαίωμα συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφορίας. Η διευκόλυνση της πρόσβασης στις πληροφορίες που διακινούνται ηλεκτρονικά, καθώς και της παραγωγής, ανταλλαγής και διάδοσής τους αποτελεί υποχρέωση του Κράτους, τηρουμένων πάντοτε των εγγυήσεων των άρθρων 9, 9Α και 19. ( Σύνταγμα της Ελλάδος 2001 Άρθρο 5Α).

**Να Υλοποιούν** δράσεις και να προσφέρουν υπηρεσίες που θα διευκολύνουν τον κοινωνικό διάλογο.

**Να Επανεξετάσουν** την αποστολή τους έχοντας ως αρχή «**Όχι μόνο διαχείριση και διάθεση υλικού αλλά και δράσεις όπου οι πολίτες συναντώνται και να αλληλεπιδρούν με άλλους και συμμετέχουν ισότιμα στα θέματα που απασχολούν την κοινωνία τους** »

**Να Λειτουργούν** ως δημόσιοι χώροι συνάντησης και επικοινωνίας των πολιτών

**Να Εφαρμόζουν** πολιτική Βιβλιοθήκης χωρίς διακρίσεις και με έμφαση σε κοινωνικά αδύναμες ομάδες.

**Να Οργανώνουν** εκπαιδευτικές δραστηριότητες σε συνεργασία και με άλλους φορείς, τόσο για άτομα που έμειναν εκτός εκπαίδευσης όσο και για μειονεκτούντες ομάδες.

**Να Παρέχουν** υλικό στη γλώσσα των μεγαλύτερων μειονοτήτων της περιοχής τους.

Να διευκολύνουν την χρήση και αξιοποίηση του Διαδικτύου.



4. &

(22)

- 
- 
- 
- 

6/10/2011

7

14

**Να Συνεισφέρουν** στην δια-βίου μάθηση και την ένταξη των πολιτών στην κοινωνία της πληροφορίας και γνώσης.

Η **ανάληψη** από τις Βιβλιοθήκες

δραστηριοτήτων αυτής της μορφής θα τις αναδείξει σε Φορείς **στήριξης** της **κοινωνικής συνοχής** και ανάπτυξης **κοινωνικού κεφαλαίου**.

### **Επιπλέον:**

θα τις αναδείξει σε σημαντικά Ιδρύματα στις κοινότητες, όπου λειτουργούν,  
θα βελτιώσει την επισκεψιμότητα στους χώρους τους  
και  
θα τις ιχυροποιήσει  
στους φορείς χρηματοδότησής τους.



✓

✓

✓

6/10/2011

7

16

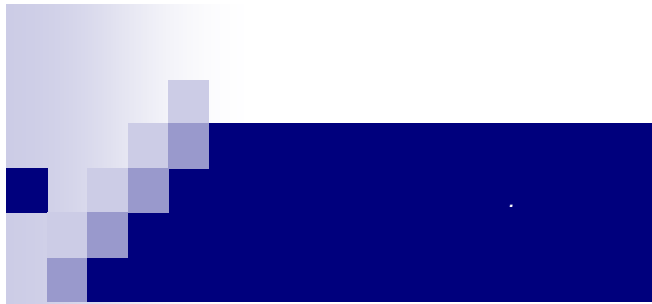
### **Είμαι βέβαιος**

ότι με το κλείσιμο του παρόντος συνεδρίου θα έχουμε διαμορφώσει ήδη μια καλύτερη εικόνα για τους όρους και τις προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες, και όχι μόνο, θα μπορέσουν να ανταποκριθούν στις προκλήσεις που προκαλεί η οικονομική κρίση και να αναλάβουν δυναμικά κοινωνικούς ρόλους.

### Παράλληλα

με τη μεταφορά εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών που θα παρουσιάσουν οι εκλεκτοί ομιλητές από τόσες διαφορετικές χώρες, θα έχουμε αποκτήσει γνώσεις και δεξιότητες για την εφαρμογή τους στις Βιβλιοθήκες της χώρας μας.

Αξίζει κάθε έπαινος στους εμπνευστές του Συνεδρίου και σε όσους εργάστηκαν για τη διοργάνωσή του.



[www.gzachos.gr](http://www.gzachos.gr)  
[gzachos@cc.uoi.gr](mailto:gzachos@cc.uoi.gr)

**Σας ευχαριστώ πολύ**

---